

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 396/2022-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 959/1992 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 959/1992 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Michalovce **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 959/1992 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **5 000 eur**, ktoré **je** jej Okresný súd Michalovce **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Michalovce **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **739,66 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. júla 2022, následne doplnenou 11. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 959/1992 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 396/2022-21 zo 6. septembra 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky v plnom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je v napadnutom konaní vedenom na okresnom súde o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam žalobkyňou v 12. rade. Okresný súd vydal 15. novembra 1994 rozsudok (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“), ktorým určil, že žalobcovia vrátane sťažovateľky sú podielovými spoluvlastníkmi tam špecifikovaných nehnuteľností podľa geometrického plánu. Podľa sťažovateľky jej rozsudok okresného súdu nebol nikdy doručený. Až v marci 2011 sa sťažovateľka pri návšteve katastra nehnuteľností dozvedela, že jej vlastníctvo k nehnuteľnostiam „v katastrálnom území [redacted]“ sa zmenilo, pričom ako dôvod tejto zmeny bol označený rozsudok okresného súdu. Sťažovateľka požiadala okresný súd 6. apríla 2011 a následne 6. júna 2011 o možnosť nazrieť do súdneho spisu, jej žiadosti nebolo vyhovené. Až 25. februára 2012 bola sťažovateľke poskytnutá fotokópia rozsudku okresného súdu s vysvetlením, že spis okresného súdu sa stratil.

4. Sťažovateľka podala 29. februára 2012 odvolanie proti rozsudku okresného súdu. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 11 Co 206/2012 z 31. júla 2013 odvolanie sťažovateľky odmietol ako oneskorene podané, vychádzajúc zo skutočnosti, že rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 22. marca 1995 (podľa doložky o právoplatnosti a vykonateľnosti), a sťažovateľka súčasne s podaním odvolania nepožiadala o odpustenie zmeškania lehoty. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka 4. novembra 2013 dovolanie na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Dovolací súd uznesením č. k. 5 Cdo 236/2018 z 27. februára 2019 zrušil uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že vzhľadom na absenciu základného spisu nemal krajský súd dostatok relevantných objektívnych podkladov na odmietnutie odvolania.

5. Krajský súd prípisom sp. zn. 11 Co 296/2019 doručil 31. augusta 2020 okresnému súdu spisový materiál spolu s príkazom vykonať rekonštrukciu spisu vzhľadom na jeho stratu. Okresný súd „*túto rekonštrukciu nevykonal a neúplný spisový materiál*“ opätovne predložil krajskému súdu. Uznesením č. k. 11 Co 240/2020 z 29. decembra 2021 krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu, vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň mu opätovne uložil vykonať rekonštrukciu spisu.

6. Podľa sťažovateľky z rozhodnutí krajského súdu a dovolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že nikdy nebolo preukázané, že sťažovateľka bola účastníčkou napadnutého konania pred okresným súdom a súdny spis v predmetnej veci neexistuje. Napadnuté konanie trvá 30 rokov bez toho, aby bolo v akomkoľvek jeho štádiu preskúmané splnenie procesných podmienok. Sťažovateľka na túto skutočnosť opakovane upozorňuje okresný súd a namieta, že nikdy nebola žalobkyňou. Sťažovateľka tiež namieta nečinnosť okresného súdu, ktorý jej uznesenie krajského súdu z 29. decembra 2021 doručil až po viac ako 6 mesiacoch od jeho vyhlásenia. Nečinnosť okresného súdu je zrejmá aj zo skutočnosti, že dosiaľ nevykonal rekonštrukciu spisu, ktorej potreba bola evidentná už po zistení straty spisu v roku 2012.

7. Sťažovateľka od momentu, keď sa dozvedela o vedení napadnutého konania pred okresným súdom, trpí stratou právnej a materiálnej istoty spočívajúcej v skutočnosti, že sa arbitrárne nakladá s jej majetkovými právami a po dobu 28 rokov „od údajného dňa vynesenia“ rozsudku okresného súdu tento akt svojvôľe nijakým spôsobom neodčinil a jeho dôsledky neodstránil. Pre sťažovateľku tento stav predstavuje intenzívne a nenapraviteľné narušenie dôvery v ochranu jej práv súdom. Pretrvávajúci stav právnej neistoty z dôvodu pochybenia okresného súdu v doručovaní rozhodnutia sťažovateľke „spôsobil predĺženie konania o 28 rokov“, a tak ho žiada kompenzovať aj priznaním finančného zadosťučinenia v sume 20 000 eur a zároveň si uplatňuje aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

8. Ústavný súd už v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti zaslal ústavnú sťažnosť na vyjadrenie okresnému súdu. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 21. júla 2022 podpredsedníčka okresného súdu uviedla, že ten momentálne disponuje iba rekonštruovaným spisom, nie jeho originálom. Z tohto spisu je zrejmé, že žaloba bola podaná 9. septembra 1992 a vo veci boli nariadené dve pojednávania, a to 30. júla 1993 a 15. novembra 1994, keď bol vyhlásený rozsudok okresného súdu. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie 29. februára 2012, tvrdiac, že o napadnutom konaní nemala vedomosť. Dňa 7. marca 2012 bola na okresnom súde spísaná zápisnica o prešetrení straty spisu, pričom bolo zistené, že zákonný sudca v čase šetrenia už nebol sudcom okresného súdu. Na výzvu okresného súdu o vyjadrenie, kde sa spis nachádza, nereagoval. Spis nebol založený ani v archíve. Po opise postupu, ktorým si okresný súd obstaral kópiu rozsudku a popisu ďalších úkonov (výpovede niektorých účastníkov konania, oznámenia katastrálneho úradu), bol spis predložený odvolaciemu súdu. Proti odmietavému uzneseniu podala sťažovateľka 4. novembra 2013 dovolanie. Spis bol 16. decembra 2013 predložený dovolaciemu súdu, ktorý ho však 3. februára 2014 vrátil z dôvodu, že odmietavé uznesenie krajského súdu nebolo doručené všetkým účastníkom konania. Okresný súd následne zisťoval stav dedičských konaní po niektorých zomrelých účastníkoch napadnutého konania. Po zistení okruhu účastníkov konania bol spis 3. februára 2016 predložený najvyššiemu súdu. Ten spis 30. augusta 2017 vrátil ako predčasne predložený, pretože v záhlaví uznesenia krajského súdu neboli uvedené všetky strany sporu. Okresný súd predložil spis 25. septembra 2017 krajskému súdu,

ktorý vydal 14. februára 2018 opravné uznesenie a spis vrátil 19. februára 2018 okresnému súdu. Opravné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 12. júna 2018 a spis bol následne vrátený najvyššiemu súdu. Dovolací súd uznesením z 27. februára 2019 zrušil uznesenie krajského súdu a spis bol vrátený okresnému súdu 15. apríla 2019. Uznesenie najvyššieho súdu sa doručovalo stranám sporu, pričom bolo zistené, že ôsmi z účastníkov konania medzičasom zomreli, preto okresný súd následne zisťoval stav príslušných dedičských konaní. Okresný súd predložil spis 21. augusta 2019 krajskému súdu na účely pokračovania v odvolacom konaní.

Dňa 31. augusta 2020 krajský súd vrátil spis s odôvodnením, že okresný súd dôsledne nevykonal rekonštrukciu spisu. Po vykonaní ďalších úkonov bol spis vrátený krajskému súdu 23. decembra 2020. Po vydaní zrušujúceho uznesenia bol spis vrátený okresnému súdu 7. marca 2022. Pri lustrácii účastníkov konania bolo zistené, že zomreli ďalší z právnych nástupcov pôvodných účastníkov konania, a preto okresný súd doručil zrušujúce uznesenie krajského súdu 7. júla 2022 všetkým známym účastníkom konania vrátane sťažovateľky a začal proces zisťovania stavu ďalších dedičských konaní.

K námietkam sťažovateľky v ústavnej sťažnosti podpredsedníčka okresného súdu uviedla, že pôvodný spis nemá k dispozícii. V súčasnom rekonštruovanom spise sa nachádza 15 strán lustrácií, takže nesúhlasí s argumentáciou sťažovateľky, že okresný súd doteraz nevykonal ani len prvý krok na zistenie, či procesné podmienky boli splnené. Právoplatnosť rozsudku bola vyznačená na „predložených fotokópiách rozsudkov od strán sporu, je vyznačená v katastri nehnuteľnosti na [REDAKOVANÉ] k. ú. [REDAKOVANÉ]“ aj v registri okresného súdu. Rekonštrukcia spisu sa priebežne vykonávala. Aj v súčasnej dobe prebiehajú intenzívne šetrenia v evidenčných pomôckach okresného súdu, ktoré sa zachovali, a prehľadávajú sa aj spisy v archívoch. Po ustálení okruhu strán budú pokračovať aj ostatné úkony potrebné na rekonštrukciu spisu.

Vyjadriac nesúhlas s tvrdením sťažovateľky, že okresný súd arbitrárne nakladá s jej majetkom, resp. že tento akt svojvôle nijakým spôsobom neodčinil, opísala podpredsedníčka okresného súdu okolnosti iného dedičského konania, ktorého účastníčkou je aj sťažovateľka a ktoré pravdepodobne súvisí s napadnutým konaním.

9. Po prijatí ústavnej sťažnosti podpredsedníčka okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 27. septembra 2022 uviedla, že okresný súd pokračuje v zisťovaní právnych nástupcov pôvodných žalovaných a po ich zistení sa im doručí zrušujúce uznesenie krajského súdu. Bez ukončenia tohto procesu nie je možné pokračovať v ďalších procesných úkonoch, ktoré nariadil krajský súd.

10. Následne ústavný súd zaslal sťažovateľke obe vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu. V rámci repliky sťažovateľka v podaní doručenom ústavnému súdu 13. októbra 2022 v podstatnom uviedla, že vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu nie sú spôsobilé privodiť pochybnosti o opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky. V ďalšom, opakujúc niektoré vyjadrenia okresného súdu, zopakovala presvedčenie, že okresný súd v čase podania jej odvolania proti rozsudku okresného súdu mal disponovať súdnym spisom. Skutočnosť, že súdny spis sa stratil, je zlyhaním samotného okresného súdu. Tiež zopakovala argumentáciu, podľa ktorej okresný súd doteraz nevykonal úplnú rekonštrukciu spisu, a teda „nie je schopný v dohľadnej dobe vykonať

v konaní úkony, smerujúce k prejednaniu veci a k meritórnemu rozhodnutiu.“. Podľa sťažovateľky aj priebeh dovolacieho a následne odvolacieho konania bol ovplyvnený nesústredenou činnosťou okresného súdu. Z rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu je zrejmé, že tento stav možno jednoznačne pripísať výlučne na ťarchu okresného súdu. Pri svojej sťažnostnej argumentácii sťažovateľka žiada zohľadniť len skutočnosti, ktoré dosiaľ vyšli najavo a ktoré sú zrejmé z rozhodnutí dovolacieho súdu aj krajského súdu, ktoré sú pre okresný súd záväzné.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho neefektívnou a dlhodobou nečinnosťou došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, I. ÚS 477/2020). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

15. V posudzovanej veci ide o konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré je súčasťou štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd zo skutočností uvádzaných sťažovateľkou a okresným súdom nezistil takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci s negatívnym dopadom na doterajší priebeh napadnutého konania.

Podľa názoru ústavného súdu ide však o skutkovo zložitejšiu vec, keď 24 žalobcov označilo 7 osôb na strane žalovaných, z toho dvoch na neznámom mieste. Niektorí z účastníkov konania v priebehu konania zomreli, v dôsledku čoho bolo potrebné zisťovať okruh právnych nástupcov. Navyše značná faktická zložitosť danej veci bola spôsobená stratou súdneho spisu a potrebou vykonania jeho následnej rekonštrukcie. Táto okolnosť mohla mať vplyv na doterajšiu dĺžku konania a bola spôsobená (vyvolaná) predovšetkým okresným súdom (podobne I. ÚS 111/05, I. ÚS 135/05, III. ÚS 60/07).

16. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že sťažovateľka prispela k doterajšej dĺžke konania pred okresným súdom, a ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k prieťahom.

17. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, aj keď nemal k dispozícii súdny spis, pretože došlo k jeho strate. Pri hodnotení jeho postupu však vychádzal zo skutočností uvádzaných v ústavnej sťažnosti, z jej príloh a vyjadrení účastníkov.

Ústavný súd, zohľadňujúc vyjadrenie okresného súdu, v ktorom sú uvedené predovšetkým procesné úkony zistené z evidenčných pomôcok pri rekonštrukcii spisu, neprihliadal pri svojom hodnotení na obdobie od podania žaloby (september 1992) až do 29. februára 2012, keď sťažovateľka podala odvolanie proti rozsudku okresného súdu, z toho dôvodu, že toto obdobie nemá možnosť v súčasnom období presne vyhodnotiť. Aj keď okresný súd v tomto období pojednával dvakrát a vydal aj meritórne rozhodnutie, ústavný súd sa nemôže vyjadriť k efektívnosti jeho úkonov, k vykonaným dôkazným prostriedkom a takisto nemá možnosť preveriť, či boli na týchto pojednávaniach prítomní účastníci konania, teda aj sťažovateľka. Bolo preto bez právneho významu podrobnejšie sa zaoberať a hodnotiť toto obdobie, keďže k prieťahom v konaní došlo v dôsledku neefektívnej činnosti okresného súdu v inom období.

18. Špecifikami tohto napadnutého konania sú jeho doterajšia dĺžka (30 rokov v čase rozhodovania ústavného súdu), doba, počas ktorej bol rozsudok okresného súdu považovaný za právoplatný (takmer 17 rokov), a význam sporu pre sťažovateľku, teda čo je pre ňu v súčasnosti „v hre“, resp. v stávke. Rozsudkom okresného súdu bola totiž sťažovateľka určená ako jeden z právnych nástupcov spoluvlastníčky nehnuteľnosti, a to v podiele 3/90 k celku so zodpovedajúcou výmerou 52 m². Špecifickou je aj skutočnosť, že prebiehajúce napadnuté konanie je stále na začiatku na okresnom súde, ktorý je v štádiu zisťovania okruhu účastníkov konania a ich právnych nástupcov.

19. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní v období po podaní odvolania sťažovateľkou nepostupoval bez prieťahov, identifikuje dlhšie obdobie nečinnosti okresného súdu, ale aj jeho neefektívny postup, a to predovšetkým v období od vrátenia spisu z najvyššieho súdu 3. februára 2014 z dôvodu potreby doručenia uznesenia krajského súdu všetkým účastníkom konania. Okresný súd zisťoval okruh účastníkov konania a spis predložil najvyššiemu súdu až 3. februára 2016, teda po 2 rokoch, čo je zjavne neprimeraná doba. Následne sa spis až

do 31. augusta 2020 nachádzal prevažne v pôsobnosti najvyššieho súdu, resp. krajského súdu. Obdobie konania vedeného najvyšším súdom a krajským súdom nemožno pripočítať na vrub okresnému súdu, ktorý dĺžku jeho trvania žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť. Na krajskom súde bol spis aj v období od 23. decembra 2020 do 7. marca 2022, teda viac ako jeden rok.

Neefektívny postup okresného súdu v danej veci vyplýva z dôvodu nezabezpečenia riadnej rekonštrukcie súdneho spisu (ktorá bola aj nariadená krajským súdom), čoho dôsledkom bolo opakované vrátenie spisu z krajského súdu, resp. najvyššieho súdu, čo zbytočne predĺžilo konanie vo veci sťažovateľky.

20. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k jednoznačnému záveru, že vzhľadom na doterajšiu neprimeranú celkovú dĺžku napadnutého konania je namieste konštatovanie, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prietahy takej ústavnej intenzity, v ktorej dôsledku došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. Sťažovateľka namieta aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V ústavnej sťažnosti sťažovateľky však úplne absentuje argumentácia, na základe ktorej možno konštatovať existenciu príčinnej súvislosti medzi postupom okresného súdu v napadnutom konaní a porušením uvedených práv. Ústavný súd môže len predpokladať, že sťažovateľka namieta aj porušenie týchto práv z tých istých dôvodov ako porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V nadväznosti na túto skutočnosť ústavný súd pripomína, že neodôvodnená nečinnosť všeobecného súdu, resp. jeho neefektívna činnosť v zásade vecne nepatrí pod ochranu zaručenú čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže podľa systematiky ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

22. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Z § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

24. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 20 000 eur, ktoré odôvodnila stratou právnej a materiálnej istoty (bod 7 tohto nálezu) z dôvodu pochybenia okresného súdu v napadnutom konaní.

25. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, III. ÚS 10/02, I. ÚS 257/08). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Ústavný súd považoval sťažovateľkou požadovanú sumu finančného zadosťučinenia za neprimeranú a na tomto mieste pripomína, že ESĽP akceptuje priznávanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume, ktorá nie je neprimeraná, hoci by bola nižšia než suma priznávaná ESĽP (porovnaj Ivan a Martin Medić proti Chorvátsku, rozhodnutie z 5. 2. 2009, č. 55864/07; Roje proti Chorvátsku, rozhodnutie z 25. 6. 2009, č. 8301/06).

27. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci a jej špecifiká, faktickú zložitosť, a s prihliadnutím na charakter konania a význam pre sťažovateľku dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľke v sume 5 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

28. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom za tri úkony právnej pomoci.

29. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie

právnych služieb v znení neskorších predpisov pozostávajúcu z odmeny advokáta za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, podanie repliky). Za tieto úkony uskutočnené v roku 2022 patrí odmena v sume trikrát po 193,83 eur a režijný paušál v sume trikrát 11,63 eur. Tieto trovy právneho zastúpenia v sume 616,38 eur, keďže advokátka je aj platcom dane z pridanej hodnoty, sa v danom prípade zvyšujú o 20 %. Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 739,66 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu